

ke státnímu soudu. Po vyšetření případu ho opět přemístil na státní prokuraturu, kde zpracovával případ jako státní prokurátor. Není náhodou, že to byl právě obviněný Vaš, který byl Reicinem určen pro zpracování trestní věci proti Píkovi ve všech stádiích přípravného vyšetřování. V procesu s protistátním spikleneckým centrem bylo bezpečně prokázáno, že Píka byl řídicím orgánem Slánského a Reicina a proto musel případ zpracovávat člověk, o němž byl Reicin přesvědčen, že v případě, kdyby Píka o těchto okolnostech hovořil, nedovolí v žádném případě jejich vyjádření. Proto také se nechal stále od obviněného informovat o průběhu celého vyšetřování a později i o průběhu hlavního líčení, což tento ochotně plnil."

V dodnes pravomocném a pro soud závazném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21.9.1956 sp.zn. Tv 10/56, kterým byl obviněný plně rehabilitován, se na str. 1 praví:

„Generální prokurátor... navrhoval, aby bylo uváženo, zda i po novém přezkoumání důkazů není v jednání obviněného třeba spatřovat jiné trestné činy, než na jaké zněla žaloba. V prvním bodě obžaloby bylo obviněnému kladeno za vinu, ... že v letech 1949-1950 rozvracel vyhrožováním soudcům a jiným protizákonným jednáním řádný chod vojenských soudů, aby zabránil odhalení velezrádné činnosti Reicina".

Na str. 2 pak stojí závěr Nejvyššího soudu učiněný na základě vyhodnocení stejných důkazů, jež měl v podstatě i Městský soud v Praze.

„Zabýváje se otázkou, zda mezi obviněným a Reicinem došlo ke spolčení ..., zjistil soud, že nejsou důkazy, které by tuto okolnost dosvědčovaly. Naopak výpovědi svědků Kahana, Kopolda, Vrby, Veselého a dalších, kteří od r. 1943 do r. 1950 měli blízko k Reicinovi a Vašovi a znali jejich služební činnost, obhajobu obviněného potvrzují. Všichni tito svědci potvrdili, že mezi Reicinem a Vašem docházelo k častým rozporům a neshodám, že se o sobě navzájem nepříznivě vyjadřovali a že obviněný nepatřil do užší skupiny Reicinových oblíbenců. ...

Pokud obžaloba vycházela z tvrzení, že Reicin obviněného záměrně přeložil k vojenské justici a tam jej potom opětovně přemísťoval na různé funkce na linii prokurátorské, soudní i správní, vždy tak, jak to vyžadovaly jeho záměry, ukazují provedené důkazy, že i toto tvrzení je neopodstatněné. Svědek Kahan potvrdil v podstatě obhajobu obviněného, že na OBZ se dostal ještě v čs. jednotce v SSSR na zásah sovětských orgánů, s kterými zpravodajsky spolupracoval, že odchod obviněného z OBZ byl důsledkem nespokojenosti Reicinovy s prací obviněného a další svědci, např. Vrba, potvrdili, že ve

vojenské justici byl obviněný přemístován na základě stížností, které na HKS docházely po služební i stranické linii od různých funkcionářů vojenské i civilní justice.

Na základě těchto důkazů dospěl soud k závěru, že není opodstatněné tvrzení žaloby, že obviněný se spolčil s Reicinem a podle jeho pokynů prováděl protistátní činnost."

Stejně jako dnes měl soud k dispozici zejména výpovědi Dr. K. Vaše, Ludmily Uhlířové-Řičicové, JUDr. Jana Vaňka. Posuzoval proto otázku Vašova vztahu s Reicinem, údajného falzifikátu, přeřazování Dr. Vaše s případem a dalších údajných nezákonností, které tehdy byly ve vztahu ke gen. Píkovi podřazeny obecné formulací „rozvracení protizákonným jednáním řádného chodu vojenských soudů". Svým nezákonným jednáním měl Dr. Vaš zamezit Píkovi prozrazení Reicina, třeba i za cenu likvidace gen. H. Píky.

Z porovnání obou rozsudků z 50. let přiložených ke spisu vyplývá, že pro domnělý skutek, pro který je dnes Dr. Vaš stíhán, byl stíhán již dříve, a že za něj již byl odsouzen a z původně doživotního trestu vykonal bezmála 6 let vězení. 21.9.1956 však byl v obnoveném řízení zproštěn obžaloby v plném rozsahu. Rozsudek o tom je dosud v právní moci, byl a je i pro současné soudy závazný. Rozdíl není v totožnosti skutku, ale v právní kvalifikaci, ve formulaci a v motivaci údajného jednání Dr. Vaše, které neměl činit ve spolčení, ale po dohodě a na pokyn Reicina.

Městský soud v Praze se nechal zavést Nejvyšším soudem do slepé uličky. Po půl století se tak podařilo vzkřísit mýtus o protistátním spikleneckém centru.

Ve prospěch obžalovaného svědčí ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr.ř., protože dřívější stíhání pro tytéž skutky skončilo pravomocným rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21.9.1956 sp.zn. Tv 10/56. Jeho trestní stíhání je z tohoto důvodu nepřipustné.

Kromě toho obhajoba zastává názor, že při řešení otázky promlčení vykonstruované trestné činnosti Dr. Vaše není možné aplikovat ustanovení § 5 z. č. 198/93 Sb.

Samotný neprokázaný „zájem tehdejších významných politických činitelů, v době procesu s poškozeným, odstranit osobu poškozeného Heliadora Píky i za cenu jeho fyzické likvidace" nestačí. Bylo nutno prokázat také kauzalitu - příčinnou souvislost mezi tvrzeným zájmem a tím, že Dr. Vaš nebyl z politických důvodů stíhán za odstranění gen. Píky

prostřednictvím trestního řízení. To soud neprokázal, prokázat nemohl, protože byl za své údajné nezákonné jednání při procesu s gen. Píkou stíhán a také odsouzen, přičemž později byl zcela rehabilitován.

I kdybychom připustili, že v případě trestního stíhání Dr. Vaše v 50. letech a nyní nejde o skutkovou totožnost, je zcela zřejmé na základě průniku tehdy i dnes posuzovaného jednání, že tenkrát nebránily politické důvody tomu, aby byl stíhán také pro jednání, které se mu připisuje dnes. Jeho odsouzení v r. 1953 a v r. 1974 svědčí o tom, že on sám jako osoba nikdy nepožíval takovou ochranu režimu, aby nemohl být trestně stíhán. Jeho odsouzení dokonce na doživotí pro domnělé nezákonné jednání spojené s odsouzením gen. Píky pak nevyvratitelně svědčí o tom, že neexistovaly žádné politické důvody, pro které by nemohl být odsouzen za to, pro co je stíhán dnes.

Tedy nikoli slovy údajného svědka vlastních dojmů JUDr. Janouška, či pochybnými výpověďmi z politických procesů o tom, co kdo z podřízených Reicina slyšel o vyšších zájmech v 50. letech, ale rozsudky Nejvyššího soudu sp.zn. Tv 4/53 ze dne 31.7.1953 a sp.zn. Tv 10/56 z 21.9.1956, tedy skutky (právními akty) státní moci, je prokázáno, že odsouzení či zproštění obžaloby Dr. Vaše nestála žádná politika v cestě. Ostatně důkazem toho, že v r. 1956 v jeho případě již nerozhodovala politika, ale právní posuzování věci, je stížnost pro porušení zákona č.j. R 453/1956, kterou v jeho neprospěch do zprošťujícího rozsudku podal generální prokurátor dne 27.10.1956 a následující usnesení Nejvyššího soudu o ní, č.j. Prz 39/56 ze dne 28.1.1957. Kdyby projednání případu Dr. Vaše bránila politika, stížnost v jeho neprospěch by jistě podána nebyla.

Ani v 50. letech nikoho vůbec nenapadla absurdní myšlenka, že by údajné jednání Dr. Vaše v případě gen. Píky mohlo být posuzováno jako vražda. Zpočátku o tom neuvažoval ani vyšetřovatel ÚDV. Jednání Dr. Vaše vykonstruované v 50. letech vyšetřovatel překvalifikoval na vraždu až tehdy, když si uvědomil, že jeho trestnost jako zločinu zneužití služební a úřední moci už zanikla promlčením. Proti účelovému překvalifikování činu ze zločinu zneužití úřední moci na vraždu se nejprve postavili státní zástupci městského a vrchního státního zastupitelství a vyšetřovateli nezbylo, než řízení zastavit. Teprve po účelovém zásahu výkonné moci, ministra spravedlnosti, který vůči Dr. Vašovi nesplnil svou základní právní povinnost a nepředal věc prezidentu republiky s návrhem na zastavení trestního stíhání ve smyslu čl. II/2 rozhodnutí prezidenta republiky č. 56/1993 Sb., o amnestii,

došlo rozsudkem Nejvyššího soudu ke zrušení usnesení vyšetřovatele o zastavení řízení. Ačkoliv již tehdy obhajoba před Nejvyšším soudem namítala nesplnění vnitřní podmínky aplikovatelnosti § 5 zákona č. 198/93 Sb., Nejvyšší soud to nakonec ve svém rozsudku ponechal bez povšimnutí.

Argumenty o nesplnění vnitřní podmínky pro použití citovaného ustanovení platí též pro nepoužitelnost konfusního ustanovení § 67 písm. a) - d) tr.zák. Také z tohoto hlediska je trestní stíhání nepřipustné.

Podle stanoviska obhajoby není při posuzování promlčení možné aplikovat současný trestní zákon na základě § 5 zák. č. 198/93 Sb., protože samo posledně uvedené ustanovení je v rozporu s čl. 40/6 LPS, čl. 7 a čl. 53 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a analogických ustanovení čl. 15 a čl. 5 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Vzhledem k čl. 10 Ústavy nelze odkazovat na nález Ústavního soudu, jak to např. učinil Nejvyšší soud v rozsudku z 25.8.1999 sp.zn. 7 Tz 99/99: „Otázkou ústavnosti tohoto zákona, výslovně též jeho § 5, se na návrh skupiny poslanců již zabýval Ústavní soud. Ve svém nálezu publikovaném pod č. 14/1994 Sb. zákonů jednoznačně konstatoval, že zákon je v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Pouze Ústavní soud je oprávněn posuzovat soulad zákona s Ústavou a jinými ústavními zákony. Jeho závěr o ústavnosti zákona je pro obecné soudy závazný a ty jsou při svém rozhodování takovým zákonem vázány. K této námitce obhajoby tedy senát Nejvyššího soudu nepřihlédl.“

Odvolatel zdůrazňuje, že ačkoliv názor obhajoby o neaplikovatelnosti § 5 zák. č. 198/93 Sb. je ve spisu několikrát vysvětlen, soud se s ním nijak nevypořádal.

Podle jeho stanoviska Ústavní soud odpověděl pouze na otázku, zda je § 5 citovaného zákona platný či nikoliv. Odpovídat na otázku, zda lze tento zákon aplikovat, mu nepříslušelo. To byl povinen samostatně dovést až soud v napadeném rozsudku.

Návrh skupiny poslanců směřoval jen ke zrušení zákona č. 198/1993 Sb. Obhajoba nenamítá platnost uvedeného zákona, za podstatné pokládá, že ho nelze použít v konkrétní věci, protože to je v rozporu s LPS a uvedenými závazky České republiky v oblasti lidských práv, které jsou podle čl. 10 Ústavy bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem. Z povahy věci mají přednost také před rozhodnutími Ústavního

soudu a Nejvyššího soudu právě proto, že se v této oblasti Česká republika vzdala své pravomoci ve prospěch mezinárodních orgánů ochrany lidských práv. V oblasti základních lidských práv neplatí uvedený názor Nejvyššího soudu, že „pouze Ústavní soud je oprávněn posuzovat soulad zákona s Ústavou a jinými ústavními zákony.“

K tomu odvolatel navíc dodává, že názor Ústavního soudu v odůvodnění nálezu není obecně závazný také proto, že podle občanského soudního řádu, na jehož subsidiární použití odkazuje zákon o Ústavním soudu, je z každého rozhodnutí závazný pouze výrok, nikoliv odůvodnění. Podrobněji se pak zabývá publikovanými názory na tuto otázku.

V další části písemného odůvodnění odvolání je městskému soudu vytýkáno, že povrchně přistoupil k námitce obhajoby, že není respektováno základní lidské právo Dr. Vaše, aby jeho domnělá trestná činnost byla posuzována podle právní úpravy, která se s postupujícím časem od údajné vraždy gen. Píky měnila a která je pro něj nejpriznivější. Pozdější právní úpravu vyhodnotil soud jako příznivější pouze z hlediska možného trestu, když současná právní úprava již nepřipouští užití trestu smrti.

Podle názoru obhajoby však dřívějšího či nového zákona je třeba užít jako celku.

Soud se tak zcela vyhnul rozboru obhajoby v závěrečné řeči, podle něhož by použití vojenského trestního zákona z r. 1855 bylo pro Dr. Vaše příznivější a znamenalo by zánik trestnosti promlčením, a to dokonce i při aplikaci § 5 antikomunistického zákona č. 198/93 Sb. Podle čl. 40/6 LPS jsou všechny orgány činné v trestním řízení povinny aplikovat zákon účinný v době, kdy byl čin spáchán, vyjma případů, kdy pozdější zákon je pro pachatele příznivější.

Dr. Vaš se domnělé vraždy měl dopouštět od května 1948 do ledna 1949, kdy podléhal vojenské soudní pravomoci. Podle tehdy platného vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z. hrozil za zločin prosté vraždy podle § 414 trest žaláře od pěti do deseti let podle § 415, přičemž lhůta potřebná k promlčení činila podle § 134 pět let. Zároveň je třeba připomenout, že jako živý nástroj mohly v inkriminované době sloužit pouze trestněprávně neodpovědné osoby. Takovými osobami byli jen nedospělí (podle § 1 zák. č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží), jakož i pachatelé zcela zbavení užívání rozumu a pachatelé, který skutek vykonali při střídavém pomnutí smyslů nebo v úplném opilství (podle § 2/a-c trestního zákona č. 117/1852 ř.z. a § 5 vojenského trestního

zákona z r. 1855). Omyl exkulpoval jedině tehdy, jestliže pro něj nebylo možné v činu spatřit zločin (§ 2/e trestního zákona č. 117/1852 ř.z.). Skutkový a právní omyl se týkal jen pachatele a jeho vztahu ke skutečnostem podmiňujícím jeho zavinění a odpovědnost za protiprávní jednání.

Z uvedeného vyplývá, že ani za platnosti starého rakouského práva nebylo přípustné považovat za bezduché loutky nezávislé a právně kvalifikované soudce, rozhodující o vině a trestu. To, že by vraždili společně s Dr. Vašem, nebylo prokázáno. Je tedy zřejmé, že Dr. Vaš se nemohl dopustit vraždy ani podle vojenského tr. zákona, který byl účinný v době jeho putativní trestné činnosti. Navíc vojenský trestní zákon č. 19/1855 ř.z. je pro obžalovaného příznivější, nejen pokud jde o horní hranici trestní sazby, která činila deset let, ale též pokud jde o promlčecí lhůtu, která činila pět let. V průběhu trestního stíhání Dr. Vaše došlo k účelové překvalifikaci jeho jednání na vraždu proto, aby se zabránilo účinkům § 5 zákona č. 198/1993 Sb., tj. vyloučení trestního stíhání z důvodu promlčení, neboť trestnost jeho údajného jednání, původně kvalifikovaného jako zločin zneužití služební nebo úřední moci, rovněž zanikla uplynutím pětileté promlčecí lhůty.

I kdyby snad soud pod vlivem teorie o soudcích jako živých nástrojích dospěl k závěru, že Dr. Vaš vraždu spáchal, musel by aplikovat příznivější vojenský trestní zákon z roku 1855 a ipso iure též citovaný § 5 antikomunistického zákona, podle něhož musí být trestní řízení zastaveno, protože ke vznesení obvinění došlo až v roce 1998.

Odvolatel dále zdůrazňuje, že Nejvyšší soud v rozsudku z 25.8.1999 při rozboru obligatorních znaků objektivní stránky tohoto případu zdůraznil, že „příčinnou souvislost přerušuje vstup dalšího subjektu do jednání pachatele.“ Ačkoliv obžaloba převzala celou pasáž o příčinné souvislosti, tato věta z ní kupodivu vypadla. Soud pak sice tuto větu již ocitovat neopomněl, ale vůbec se jí neřídil. Trestní oznámení podal gen. Bohumil Boček, mezi domnělým jednáním Dr. Vaše a smrtí gen. Heliadora Píky pak stál jeho nadřízený viceprokurátor státní prokuratury generál JUDr. Jan Vaněk, obhájci JUDr. Rastislav Váhala a JUDr. František Čeřovský, soudní znalec plk. Karel Zadina, senát Státního soudu, senát Nejvyššího soudu, ministr obrany gen. Ludvík Svoboda, ministr spravedlnosti Alexej Čepička a prezident republiky Klement Gottwald.

Podle stanoviska obhajoby by bez trestního oznámení náčelníka generálního štábu gen. B. Bočka na gen. H. Píku

nebylo zahájeno jeho trestní stíhání a Dr. Vaš by se nemohl dopustit skutku, který je mu připisován. Vztahem Dr. Vaše k gen. Bočkovi se napadený rozsudek nezabývá a nebyly k němu provedeny žádné důkazy.

Pokud jde o postup obhájců gen. H. Píky, vyslovuje odvolatel přesvědčení, že advokáti gen. H. Píky se nezpronevěřili svému poslání obhajoby a že mezi nimi a jejich klientem panovala vzájemná důvěra. Nicméně vyšetřovatel, státní zástupkyně ani soud prvního stupně rovněž nepochybovali o pravdivosti výpovědí L. Uhlířové-Řičicové z r. 1968 a jejich vystoupení v 90. letech. Pokud skutečně varovala gen. H. Píku před falzifikátem, o němž by se pak stíhaný generál musel svým advokátům zmínit, byli povinni proti jejich nezákonnému použití protestovat nejpozději při hlavním líčení, v řízení o zmateční stížnosti nebo v žádosti o milost. Neučinili tak. Buďto Uhlířová-Řičicová křivě svědčila, anebo zklamali obhájci.

Obhajoba zdůrazňuje, že L. Uhlířové-Řičicové nevěří. Např. v únoru 1952 do protokolu uvedla, že „falzifikát“ vznikl v říjnu 1948, ale v prosinci 1968 vypověděla, že jako zapisovatelce jednání zvláštní generálské komise se jí podařilo už v květnu 1948 upozornit gen. H. Píku „v nestřeženém okamžiku“ (?!) na „falzifikát“.

Obhájci také původně neuplatnili námitku psychického nátlaku na gen. H. Píku ani námitku tendenční protokolace vyslychajícím Dr. Vašem. Opět by o tom museli vědět již v roce 1948. Uplatnili ji až v obnoveném řízení v r. 1968. Buďto tedy závažně pochybili již při hlavním líčení v rozhodující fázi řízení, kde se mohli podle protokolu i podle svědectví JUDr. Váhaly v r. 1968 svobodně vyjadřovat anebo je nepravdivé tvrzení o psychickém nátlaku a tendenční protokolaci. Buďto je Dr. Vaš nevinný, protože tu není příčinná souvislost, anebo je nevinný, protože žádný psychický nátlak nevyvíjel a protokoly o výsledcích gen. Píky neformuloval tendenčně. Pochybení tohoto druhu u tak zkušených a klientovi oddaných advokátů lze vyloučit.

Obžalovaný jakýkoliv nátlak na gen. H. Píku popírá. Ostatně vedle obhájců na něj mohl soud upozornit i obžalovaný Píka. Nikdo z nich tak neučinil, zmínka o něm není ani ve zmateční stížnosti. Naopak, své přiznání Dr. Vašovi gen. H. Píka při hlavním líčení dobrovolně zopakoval. Obhajoba proto pokládá za prokázané, že k žádnému psychickému nátlaku ani tendenční protokolaci výsledků Dr. Vašem nedošlo. Výmysl o psychickém nátlaku a tendenční protokolaci se objevil, až když bylo třeba prosadit a dovést do úspěšného konce obnovu řízení

ve věci gen. H. Píky. V tu dobu se také objevují údajné motáky, které jsou psány tiskacími písmeny, aby nebylo možné vyloučit rukopis gen. H. Píky. To vše bylo součástí režie politicky inscenovaného rehabilitačního procesu v roce 1968.

Pokud jde o státního viceprokurátora gen. JUDr. Jana Vaňka, snaží se ho už obvinění diskvalifikovat v duchu teorie živých nástrojů tak, že jeho podpis pod obžalobou byl prý „formální“. Mechanismus ovládnutí JUDr. Vaňka obžalovaným však z předložených důkazů nijak nevyplývá. Spíše naopak. Generál Vaněk byl viceprokurátorem státní prokuratury a Dr. Vaš byl jemu přidělený a jemu plně podřízený pouhý referent. V protokolech gen. Vaněk uvádí, že obžalobu vypracovali spolu s Dr. Vašem i to, že měl na obžalovaného skutečný vliv jako jeho nadřízený. Podpisem obžaloby se teprve obžaloba stala obžalobou, viceprokurátor Vaněk se s ní zcela ztotožnil a převzal za ni plnou odpovědnost. Tomu odpovídá i výpověď Dr. Vaše. Podle ní koncept zpracoval podle pokynů svého nadřízeného gen. Vaňka. K výpovědi Dr. Vaše však soud jako obvykle nepřihlédl. Také o této zprávě ministerstvu spravedlnosti ze dne 27.12.1948 podepsané vlastnoručně za státního prokurátora viceprokurátorem gen. Vaňkem se soud nezmiňuje: „V trestní věci proti div. gen. v.v. Heliodoru Píkovi po skončeném přípravném řízení podal jsem u Státního soudu v Praze žalobu pro zločin vojenské zrady podle ... pod vazbou.“

Stejně tak podpisem předsedy senátu se rozsudek stal právní listinou osvědčující aprobaci jejího obsahu soudem a také odpovědnost soudu za výsledek trestného řízení. Podpis předsedy senátu JUDr. Otakara Matouška pod rozsudkem Státního soudu v Praze ze dne 28.1.1949 sp.zn. OR-I-38/48, jímž byl gen. H. Píka uznán vinným podle obžaloby a odsouzen k trestu smrti, proto zbavuje Dr. Vaše účelově vykonstruované trestní odpovědnosti za smrt gen. H. Píky. Zcela jednoznačně přerušuje příčinnou souvislost mezi jeho neprokázaným spekulativně hypotetickým jednáním a smrtí gen. H. Píky. I kdyby k jeho údajnému jednání, které spolehlivě vyvrací nejen současná obhajoba, ale i obhájce Dr. Vaše v obnoveném řízení JUDr. Josef Rychetský a zejména stále pravomocný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.9.1956 sp.zn. Tv -10/56, skutečně došlo, zůstala by tu pouze možná odpovědnost za zneužití pravomoci veřejného činitele (zneužití služební nebo úřední moci).

Další neopomenutelnou osobou, resp. osobami, bez nichž by soud nevynesl odsuzující rozsudek v trestní věci gen. Píky, je soudní znalec plk. Zadina, k němuž se připojil kpt. Kocián. Také znalci mají postavení úředních osob s absolutní odpovědností za své posudky. Na jejich působení neměl JUDr.

Vaš žádný vliv a spis o nich jako o jeho živých nástrojích nebo jako o spolupachatelích neobsahuje jediný důkaz.

Soud se vůbec nezabýval vlivem Dr. Vaše na ministry obrany, spravedlnosti i prezidenta republiky. Kdyby s hrdelním trestem některý z ministrů projevila nesouhlas, prezident by mu patrně vyhověl a konečně mohl udělit milost gen. H. Píkovi i proti jejich mínění.

Rozsudek městského soudu se nezabýval ani senátem Nejvyššího soudu.

Pokud jde o senát Státního soudu, na str. 30 napadeného rozsudku se dokonce konstatuje, že „během hlavního líčení se nepodařilo prokázat, zda tehdejší senát Státního soudu, rozhodující o vině či nevině poškozeného gen. Heliodora Píky se stal toliko obětí tzv. důkazů, předkládaných obžalovaným Karlem Vašem, popř. zda byl spolupachatelem justiční vraždy spáchané na poškozeném gen. Heliodoru Píkovi.“ Na vysvětlenou k tomu soud dodává: „Soud v tomto případě měl ztíženou roli, že drtivá většina potřebných svědků již nežije, kdy jediným přímým svědkem, jehož výpovědi měl soud k dispozici, byl svědek Milan Píka, syn poškozeného gen. H. Píky.“ Ten však k samotné věci uváděl pouze informace zprostředkované otcem.

I podle tehdejší právní úpravy nesl v trestním řízení největší odpovědnost soud.

Dr. Vašovi nelze přičítat k tíži ani to, že soud neprovedl všechny důkazy, jak to vyznívá nejen z rozsudku: „... bylo zjištěno při hlavním líčení, že obžalovaný Vaš nejenže koncept obžaloby... vyhotovil, ale rovněž se i aktivně účastnil přelíčení s gen. Heliodorem Píkou... Přičemž nebyl připuštěn jediný důkaz obhajoby a na návrh prokurátora (tedy ne Dr. Vaše) byly návrhy na doplnění dokazování ze strany obhajoby všechny zamítnuty (soudem).“ Naopak, spis zpracovaný Dr. Vašem a postoupen soudu viceprokurátorem dodnes obsahuje důkazy pro i proti gen. H. Píkovi.

Odvolatel dále poukazuje na to, že soud prvního stupně nesplnil závazný pokyn Nejvyššího soudu, který v rozsudku z 25.8.1999 m.j. konstatoval: „Je samozřejmě věcí vyšetřování, aby prokázalo (nebo vyvrátilo) naplnění skutkové podstaty ze všech potřebných hledisek, zejména aby shromáždilo dostatek věrohodných a procesně perfektních důkazů k subjektivní a objektivní stránce trestného činu. Doposud tomu tak určitě není, když do dnešního dne nebyly provedeny mnohé klíčové důkazy.“ Podle tohoto závazného pokynu nemělo hlavní líčení vůbec proběhnout, protože od vynesení rozsudku Nejvyššího

soudu z 25.8.1999 vyšetřovatel, státní zástupkyně ani soud s žádnými novými důkazy na podporu svých tvrzení nepřišli.

Ústavní soud komentoval postoj Nejvyššího soudu v usnesení sp.zn. I. ÚS 115/2000 ze dne 18.6.2001 (ústavní stížnost byla odmítnuta) slovy: „Ústavní soud přezkoumal napadený rozsudek a jeho odůvodnění a zjistil, že Nejvyšší soud ČR sice stížností pro porušení zákona napadené usnesení vyšetřovatele zrušil, nicméně v jeho odůvodnění nevyslovil závazný právní názor na kvalifikaci skutku, pro který je sděleno obvinění, ani neoznačil taxativně důkazy, které je třeba dále provést. Nejvyšší soud ČR, jak vyplývá z některých formulací odůvodnění rozsudku, sám uznal, že na základě dosud provedených důkazů nelze prokázat naplnění skutkové podstaty trestného činu vraždy a ponechal na úvaze vyšetřovatele a dozorujícího státního zástupce, jaké důkazy provést k tomu, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Z uvedeného vyplývá, že teprve další vyšetřování přinese odpověď na otázku, zda skutek lze kvalifikovat jako trestný čin vraždy.“

Podle obhajoby se při hlavním líčení objevily důkazy, které rozbíjejí účelovou konstrukci obžaloby. Obhajoba přinesla věcný důkaz zcela vylučující předpoklad, že v období tzv. pražského jara již svědci vystupovali svobodně a pravdivě a že se na svědectví obsažená v protokolech z obnoveného (v podstatě rehabilitačního řízení) ve věci gen. H. Píky již lze spolehnout. Tímto důkazem je kniha obhájce gen. Píky JUDr. Rastislava Váhaly „Smrt generála“, k jejímuž obsahu zejména na str. 146-148 soud vůbec nepřihlédl a zcela se mu v odůvodnění rozsudku vyhnul. Za takový důkaz je možné pokládat i svědectví JUDr. Vladimíra Janouška, bývalého prokurátora vystupujícího v obnoveném řízení ve věci gen. H. Píky.

Žádné nové klíčové důkazy ve prospěch obžaloby nebyly provedeny. Obžaloba tak byla podána protiprávně.

Údajný falzifikát nepokryl celou škálu velezrádné trestné činnosti připisované gen. Píkovi od r. 1940 do r. 1948, ale jen jedné schůzky s představitelem britské rozvědky Intelligence Service gen. Davidsonem v Londýně v r. 1946. Narozdíl od soudu státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze při přezkoumání zákonnosti postupu Městského státního zastupitelství v Praze v přípisu vyšetřovateli pod č.j.: II Vzt 624/98 ze dne 10.11.1998 správně uvedl: „... použití falzifikátu agenturní zprávy dokumentovalo jen jeden z údajných styků gen. Píky s pracovníky cizí zpravodajské služby a nemělo rozhodující

význam pro konečné odsouzení v tom smyslu, že by bez něho k odsouzení nedošlo."

Domnělý falzifikát byl natolik obecný, že ani o žádné velezradě, za niž by gen. H. Píka mohl být odsouzen, nepojednával. Také proto nemohl objektivně patřit k rozhodujícím důkazům vedoucím k odsouzení gen. Píky. Vyzrazené informace při rozhovoru Píky s Davidsonem tvořily předmět pouhého služebního tajemství podle znaleckého posudku Správy vojenských informací GŠ zpracovaného pplk. Miloslavem Šefflem a pplk. Josefem Pospíšilem z července 1968 (č.l. rehabilitačního spisu gen. Píky 67-75). Gen. H. Píka sdělil obdobné skutečnosti stejného významu britským diplomatům Hillovi a Gibsonovi v r. 1947, o tom však už údajný falzifikát nevypráví.

Jiná věc je, zda duplikát původní zprávy, kterou obžaloba i soud bez důkazů (kromě pozdějších spekulací L. Klena, B. Nyče a L. Uhlířové-Řičicové) označují jako falzifikát, B. Reicin nenechal vyhotovit proto, aby gen. H. Píku znejistil v představách, co všechno na něho ještě obranné zpravodajství má, a přiměl ho tak k doznáním, která by jinak neučinil. V tu dobu ovšem Dr. Vaš neměl důvod pochybovat a nepochyboval o pravdivosti obsahu agenturní zprávy.

Podle odvolatele obžaloba i soud také zcela obešly předložení klíčového důkazu falešnosti údajného falzifikátu.

Obhajoba klade otázku, zda je pravdivá verze vyplývající z výpovědi pplk. Nyče a gen. Klena, že údajný falzifikát skutečným falzifikátem nebyl, ale že ve skutečnosti šlo jen o rekonstrukci mjr. Fořtem spáleného dokumentu, který byl dodatečně vyhotoven podle paměti B. Reicina. Pokud by nešlo o falzifikát, ale duplikát, znamenalo by to beztrestnost obžalovaného. Když tato otázka zůstala nezodpovězena, má z hlediska trestnosti jeho údajného činu stejný důsledek, protože platí zásada in dubio pro reo.

Odvolatel připomíná, že podle výpovědi L. Uhlířové-Řičicové při obnově řízení v r. 1968 tato upozornila na falzifikát gen. Píku při jeho výslechu dne 7.5.1948. Gen. Píka při pozdějších výsleších ani u hlavního líčení na to neupozornil. Nebylo to předmětem ani zmáteční stížnosti.

Zpráva zjevně odrážela realitu a s největší pravděpodobností šlo skutečně o dodatečnou rekonstrukci původní zprávy po paměti Reicina. Předpoklad soudu o falešnosti uvedené zprávy je pouhou spekulací nepřímých svědků, kterou soud nekriticky jednoduše převzal ze spisů

pořízených v 50. letech a z neodůvodněného tvrzení „svědka“ JUDr. Janouška, podle něhož to prostě Dr. Vaš musel vědět. Subjektivní přesvědčení JUDr. Janouška ovšem není důkaz.

Také pokud jde o důkaz, že Dr. Vaš zakládal do spisu agenturní zprávu při vědomí, že je falešná, spokojil se soud s nejednoznačnými výpověďmi obsaženými v protokolech z tzv. doby nesvobody. Přitom je evidentní, že tehdejší svědci byli ve věci jako její přímí účastníci a organizátoři, a to jak v 50. letech, tak i koncem let 60. Soud např. ignoroval skutečnost, že plk. Nyč svou původní výpověď učinil jako trestně stíhaný ve vazbě a že pak po odpykání trestu nutně navázal na svou dřívější výpověď a na svědectví Uhlířové-Řičicové. B. Nyč se snažil zavděčit a svou odpovědnost za jednání ve věci „falzifikátu“ prostě oslabit a rozšířit i na Dr. Vaše. Ovšem plk. Nyč ve své výpovědi v r. 1968 pouze potvrdil, že Dr. Vaš byl s předloženou zprávou o setkání gen. H. Píky s představitelem britské Intelligence Service Davidsonem v r. 1946 v Londýně spokojen a vyjádřil své potěšení. V r. 1968 B. Nyč však vůbec nevypovídal o tom, že Dr. Vaš věděl o původu vzniku tohoto „falzifikátu“, přesněji duplikátu. Není nezajímavá skutečnost, že na rozdíl od Dr. Vaše, který se v r. 1968 dožadoval slyšení před soudem, B. Nyč a L. Klen se mu snažili všemožně vyhnout.

Obdobně neopodstatněně se soud spolehl vedle nevěrohodných výpovědí plk. B. Nyče a gen. L. Klenu z doby, kdy sami byli trestně stíháni, také na svědectví Uhlířové-Řičicové z r. 1968.

Podle obhajoby vše také svědčí proti závěrům o psychickém nátlaku a tendenční protokolaci.

Syn gen. Píky i svědkyně T. Keulová potvrdili, že gen. Píka si nestěžoval na poměry ve vězení.

JUDr. Váhala k tomu vypověděl jako svědek (?!) dne 3.12.1968: „... řízení bylo vedeno předsedou a byly mu kladeny určité otázky. A na tyto otázky i gen. Píka celkem volně a abych řekl svobodně vypovídal... To byla tehdy ta pravá příčina deformačního průběhu procesu, že návrhy na dokazování toho, co on tvrdil a čím se hájil, nebyly připuštěny.“ Sám gen. H. Píka podle protokolu o hlavním líčení na úvod svého vystoupení dne 26.1.1949 uvedl: „... Od doby sepsání mého administrativního protokolu uplynula již delší doba. Tento administrativní protokol, který v určitých bodech neodpovídal skutečností, jsem doplnil při mém výslechu soudním, kdy jsem byl již v klidu a mohl jsem si věc řádně rozmyslet a osvětlit...“.

Zbývá jen dodat, že rozdíl mezi administrativním protokolem a protokolem o soudním výslechu spočívá právě v tom, že se vyšetřujícímu soudci Dr. Vašovi gen. Píka přiznal k jednání, k němuž se pak opětovně přiznal při hlavním líčení a pro něž byl odsouzen. Obžalovaný Vaš jakýkoliv nátlak na gen. Píku nebo tendenční formulování protokolů při jeho výsleších popírá. Tyto nezákonnosti gen. H. Píka ani jeho obhájci při hlavním líčení ani v řízení o opravných prostředcích nenamítali, ačkoliv obhájce JUDr. Váhala při výslechu u hlavního líčení v obnoveném řízení vypověděl, že se mohli svobodně vyjadřovat, což potvrzuje i ve své knize a dokládá to také protokol o hlavním líčení z ledna 1949. Nelze nevidět, že vyšetřování gen. Píky bylo ukončeno již v r. 1948, tedy ještě před tím, než se začalo používat metod známých z procesů 50. let.

Účelové tvrzení o psychickém nátlaku a tendenční protokolaci se objevilo až s údajnými motáky jako součást režie inscenovaného procesu, když bylo třeba prosadit a dovést do úspěšného konce obnovu řízení ve věci gen. Heliodora Píky. Jejich písmoznalecké posouzení soud nepřipustil. Obhajoba na provedení tohoto důkazu trvá.

K otázce vedení vyšetřování podle pokynů rezidenta NKVD obhajoba zdůrazňuje, že soud vyšel pouze z dokumentů účelově sepsaných Dr. Vašem v 50. letech, kdy žádal o obnovu řízení.

Odvolatel tvrdí, že spolupráci se sovětskými zpravodajskými orgány pouze předstíral. Vylučuje, že by vedl vyšetřování podle pokynů M.M. Chazanova nebo B. Reicina. Pouze když M.M. Chazanov apeloval na jeho přátelství a požádal ho, aby se vyslýchaného gen. H. Píky zeptal také na jeho zpravodajskou síť za války v SSSR, vyslechl ho k tomu. H. Píka však cokoliv na toto téma popřel a Dr. Vaš potom Chazanovovi předal kopii jednoho nejvýše dvou výslechových protokolů s uvedeným negativním výsledkem. Tím gen. H. Píkovi nijak neublížil.

K závěru, že Dr. Vaš ve skutečnosti nespolupracoval se zpravodajskými orgány NKVD, v podstatě dospěl též JUDr. Janoušek a byl to jeho názor i v obnoveném řízení.

V práci JUDr. Váhaly se k sovětské účasti na odstranění gen. Píky uvádí na str. 142: „Po neúspěšném návratu z Lán do Prahy si chtěl generál Svoboda ověřit ještě stanovisko SSSR k Píkovu případu a proto pozval na rozhovor k sobě do bytu velvyslaneckého radu Čičájeva, který byl členem sovětské kontrarozvědky. Toho se zeptal na jeho názor na Píkovu záležitost. Čičájev už byl o věci informován a na dotaz

11 To 49/01

generála Svobody, zda si sověti žádají Píkovu hlavu, odpověděl, že nikoliv, že nemají na Píkově potrestání zájem". Soud se též nijak nevypořádal s těmito důkazy.

Podle obhajoby se bývalý prokurátor, intervenující v obnoveném řízení ve věci H. Píky, dopustil procesních pochybení. Ve zřejmé snaze očistit gen. Heliodora Píku nenavrhl předvolání několika klíčových svědků a dokonce důkaz o údajné nekorektnosti výslechu gen. H. Píky Dr. Vašem nahradil svými pocity, tím jak jej on sám osobně znal. Přitom mu bylo jasné, že obnovený proces s H. Píkou byl zároveň soudem nad Dr. Vašem, že jsou to jen dvě strany téže mince.

Tak byli předvolání svědci svědčící pouze ve prospěch gen. Píky a nebyli předvoláni ti, kteří by mohli dosvědčit, že JUDr. Vaš vyšetřoval Píku korektním způsobem (zapisovatelé nrtm. Noveský, kpt. Holý). Rovněž nebyl předvolán mjr. Fořt, který spálil předlohu údajného falzifikátu, aby dosvědčil, jak to ve skutečnosti bylo. Uchovat důstojnost soudní moci bylo zjevnou podmínkou politické manipulace tzv. zločinného režimu rehabilitačním řízením. Proto nebyl předvolán žádný z pěti soudců senátu Státního soudu v Praze, kteří v r. 1949 skutečně rozhodovali o vině a trestu gen. H. Píky, ani žádní soudci Nejvyššího soudu, kteří rozhodovali o opravných prostředcích.

Obhajoba zdůrazňuje, že „svědectví“ (zvýraznil opět odvolatel) L. Uhlířové-Řičicové chce věnovat zvláštní pozornost. Především na jejích výpovědích jako korunní svědkyně z r. 1968 a 1997 vyšetřovatel, obžaloba a nakonec i soud prvního stupně postavili umělou konstrukci případu.

Dr. Janoušek nedokázal vysvětlit, proč se on a též rehabilitační soud nekriticky přiklonili k jejímu svědectví, přestože věděli o rozporuplnosti její výpovědi a osobní zainteresovanosti ve věci, zvláště ve vztahu k Dr. Vašovi. Automaticky převzali její tvrzení o ochotě Dr. Vaše odstranit H. Píku na základě věty, kterou původně vložila do úst B. Reicinovi a později účelově Dr. Vašovi.

Dr. Vaš na to upozornil předsedu senátu v dopise ze dne 20.5.1968, dožadoval se svého výslechu a trestního stíhání L. Uhlířové. Vše bylo marné.

Odvolatel upozorňuje na to, že soud přitom věděl, že L. Uhlířová jako sekretářka B. Reicina na 5. oddělení OBZ byla nepochybně zasvěcena do mnoha nezákonností a podílela se na nich. Nebylo jí to zatěžko ani v případě gen. H. Píky. 2.2.1952 např. vypověděla o své účasti na výrobě údajného falzifikátu následující: „Vyšetřování Píky nevedlo k žádným

výsledkům, proto Reicin žádal po Nyčovi, aby sehnal další usvědčující materiál... Byla jsem přítomna, když Reicin Vašovi sdělil, že podle dosavadního stavu to u Píky vypadá zatím nejvíce na 15 let, že však Píka nesmí být souzen dříve, než ho bude možno odsoudit na špagát. Vaš Reicina ujistil, že si Píkovu věc bere za svou. Nyč Vašovi později dodal nějaký materiál, z toho jeden falzifikát... Asi v říjnu 1948 mi přinesl Nyč na papíře český text a ptal se mne, zda bych mohla text přeložit do angličtiny tak, aby nikdo nepoznal, že zprávu nestylisoval Angličan. Upozornila jsem, že na to nestačím. V této zprávě se sdělovalo, že Píka je velmi informovaný důstojník, který by mohl podávat cenné zprávy, že již za války ukázal, že má velmi dobré zpravodajské zkušenosti a že by s ním mohl Západ dobře zpravodajsky spolupracovat. Zpráva byla koncipována tak, že se z ní vyrozumívalo, že je záznamem západní zpravodajské služby. Musila jsem dát Reicinovi a Nyčovi čestné slovo, že o této zprávě nebudu nikde s nikým mluvit. Nyč mi k tomu řekl, že svého času přišla z Londýna zpráva, že se Píka během svého pobytu v Anglii, po roce 1945, setkal s některými anglickými zpravodajskými činiteli, jimž slíbil, že s nimi bude spolupracovat, že se však tato zpráva ztratila na II. oddělení, které ji dostalo a že je tedy nutno udělat nyní takovouto improvizaci. Nyč mne dále žádal, abych mu řekla nějaké křestní anglické jméno. Uvedla jsem jméno Robert a Nyč na to řekl, že tedy tento falzifikát bude tímto jménem podepsaný. Dostala jsem rozkaz, abych koncept zprávy, z níž bylo Píkovo jméno vypuštěno, odnesla k pí. Fišerové... Překlad byl dále fotografován a fotokopie měla sloužit k tomu účelu, aby se zdálo, že byla získána agenturní cestou. Tento překlad předal Reicin Vašovi."

Soud musel vědět, že Uhlířová-Řičicová byla ve věci zainteresována nejméně trojím způsobem. Mohla očistit svou minulost a vystupovat jako jediná spravedlivá, když jiného autentického a hodnověrného svědka ochotného s nimi spolupracovat v r. 1968 revanšisté neměli. Otevřela si cestu do společnosti a dokonce se také stala mediální hvězdou s nespočetnými vystoupeními v tisku, rozhlasu a televizi. Mohla se pomstít za sebe i své příbuzné. Když svědčila proti svému úhlavnímu nepříteli Reicinovi v únoru 1952, vložila mu do úst větu o 15 letech a špagátu. Po jeho smrti (3.12.1952) pak taková výpověď ztratila smysl. Proto ji již vkládala s postupnými vylepšeními do úst Dr. Vaše, pochopitelně po dostatečném časovém odstupu od své výpovědi z 2.2.1952, kterou už sama od sebe nikdy nezminila. Postupně též stále více idealizovala svou vlastní úlohu. To dosvědčuje její rozhovor s Romanem Cílkem „Prokletí moci“: „Reicin za účasti takzvané zvláštní komise mohl 6. května 1948 začít s výslechy. ... Mne k úvodnímu výslechu vzali jako zapisovatelku. ... Další, snad